

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-1001

M.A. (Part I) (Sem. I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Compulsory Paper

(SC-01 : Classical Sociological Tradition)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Elucidate classical tradition in terms of race and gender.

(ii) Critically evaluate Dialectical Materialism.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Explain the social and intellectual background emergence of Sociology.

(ii) Critically evaluate Durkheim's theory of Religion.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Explain Weber's methodology in the context of Verstehen.

(ii) Describe Marx's theory of Alienation.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (i) Discuss Durkheim's concept of social fact.
- (ii) Explain Weber's views on authority and rationality.
5. Write any *two* short notes on the following within **100** words : [10]
- (i) Types of Suicide
- (ii) Colonialism and Sociology
- (iii) Base and Superstructure
- (iv) Ideal Types.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
- (i) वंश आणि लिंगभावाच्या आधारे केली गेलेली अभिजात परंपरा विशद करा.
- (ii) द्वंदात्मक भौतिकवादाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
- (i) समाजशास्त्राच्या उदया मागील सामाजिक व बौद्धिक पार्श्वभूमीची चर्चा करा.
- (ii) दुर्खीमच्या धर्मविषयक सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यांकन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) अंतर्बोध संदर्भात वेबरचे पद्धतीशास्त्र स्पष्ट करा.
- (ii) मार्क्सच्या परात्मतेच्या सिद्धांताचे वर्णन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) दुर्खीमच्या सामाजिक तथ्य संकल्पनेची चर्चा करा.
- (ii) अधिकार व तार्किकतेविषयी वेबर यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) आत्महत्येचे प्रकार
- (ii) वसाहतवाद आणि समाजशास्त्र
- (iii) अधोसंरचना व अधिसंरचना
- (iv) आदर्श प्रारूप.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-1002

M.A. (Sem. I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Compulsory Paper

SC-02 : Sociology of India

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Explain Indian Sociology in crisis.

(ii) Explain how colonialism had an impact on the way sociology has been practiced in India.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Write an essay on G.S. Ghurye's Indological Approach.

(ii) Write an essay on Dr. B. R. Ambedkar's Non-Brahmanical approach.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Analyse the gender debate in Indian society.

(ii) Explain the debate on caste system in India.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (i) Explain the traditional and modernity debate in India.
- (ii) Write an essay on family in India.
5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (i) Subaltern Approach
- (ii) Is sociology common sense ?
- (iii) Kinship system in India
- (iv) Village studies in India

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) भारतीय समाजशास्त्रातील अरिष्टे स्पष्ट करा.
- (ii) भारतीय समाजशास्त्राच्या अभ्यासावर वसाहतवाद्यांचा प्रभाव कसा पडला ते स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (i) जी. एस. घुर्ये यांच्या भारतशास्त्रीय दृष्टीकोनावर निबंध लिहा.
- (ii) डॉ. बी. आर. आंबेडकरांचा अब्राह्मणी दृष्टीकोन यावर निबंध लिहा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) भारतीय समाजातील लिंगभावासंबंधी वादविवादांचे विश्लेषण करा.
- (ii) भारतातील जातीव्यवस्थेवरील वादविवाद स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) भारतातील परंपरा आणि आधुनिकतेसंबंधी वादविवाद स्पष्ट करा.
- (ii) भारतीय कुटुंब संस्था यावर निबंध लिहा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा प्रत्येकी 100 शब्दांत : [10]
- (i) शोषित (subaltern) दृष्टीकोन
- (ii) समाजशास्त्र हे सामान्य ज्ञान आहे का ?
- (iii) भारतातील नातेसंबंधांची व्यवस्था
- (iv) भारतातील ग्रामीण अभ्यास.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-1003

M.A. (Sem. I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper

(SO-01 : Agrarian Society in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Critically examine functional approach to study peasant society.

(ii) Describe the features of tribal society.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Explain Asiatic mode of production in detail.

(ii) Examine the impacts of colonial land settlement in India.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(i) Critically analyse Michel Lipton's views on urban bias and neglect of rural.

(ii) Discuss on Panchayati Raj and decentralization of power.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (i) Explain the impact of globalization on agrarian society.
- (ii) Describe the peasant movements and politics of Farm Lobby in 1980's.
5. Write notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (i) Subaltern approach to study peasant society
- (ii) Feudalism
- (iii) MGNREGA
- (iv) Telangana Movement

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
- (i) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी वापरल्या जाणारा प्रकार्यवादी दृष्टिकोनाची चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
- (ii) आदिवासी समाजाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
- (i) अशियायी उत्पादन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ii) वसाहतवादी जमीन सुधारणेचे भारतावरील परिणामांचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) नागरी पूर्वग्रह आणि दुर्लक्षित ग्रामीण या वरील माईकल लिपटन यांच्या विचारांचे चिकित्सात्मक विश्लेषण करा.
- (ii) पंचायत राज्य आणि सत्तेच्या विकेंद्रीकरणाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) कृषिवल समाजावरील जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) 1980च्या दशकातील शेतकरी चळवळी आणि शेतकरी गटाचे (Farm Lobby) राजकारण यांचे वर्णन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (i) कृषक समाजाचा अभ्यासकरण्यासाठी वापरला जाणारा शोषित दृष्टिकोन
- (ii) सरंजामशाही
- (iii) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना
- (iv) तेलंगाणा चळवळ

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-1004

M.A. (I Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper

SO-02 : Sociology of Social Movements

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss the role of social movements in social change in India.
 - (b) Explain reform, rebellion and revolutionary movements in the context of objectives, ideology and role of social movements in structural changes.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain the Marxist approach to the study of social movement.
 - (b) Explain the resource mobilization theory of social movements.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (a) Examine the women's movement in India in terms of its leadership and ideology.
- (b) Discuss the impact of leadership and ideological difference on actions of labour movements in India.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (a) Critically examine the role of civil society and state's response to social movements in the age of globalisation.
- (b) 'Public space for social movements is shrinking in the age of globalisation. Discuss.
5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (a) New social movement theory
- (b) Issues of citizenship
- (c) Ideology of Dalit Movement in India
- (d) Significance of social movements.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) भारतातील सामाजिक परिवर्तनातील सामाजिक चळवळींच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (ब) सामाजिक चळवळीची उद्दिष्टे, विचारप्रणाली आणि संरचनात्मक बदलांमधील भूमिका या संदर्भात सुधारणा, बंड आणि क्रांतिकारी चळवळ स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) सामाजिक चळवळींच्या अध्ययनासाठी मार्क्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (ब) सामाजिक चळवळींचा संसाधन गतिशीलता सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) नेतृत्व आणि विचारप्रणालीच्या अनुषंगाने भारतातील स्त्री चळवळीचे परीक्षण करा.
- (ब) नेतृत्व आणि विचारप्रणालीची भिन्नता याचा भारतातील कामगार चळवळींच्या कृतींवरील परिणामांची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) जागतिकीकरणाच्या युगात सामाजिक चळवळींमधील नागरी समाजाची भूमिका आणि शासनाचा प्रतिसाद यांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) 'जागतिकीकरणाच्या युगात सामाजिक चळवळींचा सार्वजनिक अवकाश संकुचित होत आहे.' चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात लिहा टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत : [10]

(अ) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांत

(ब) नागरिकत्वाचे प्रश्न

(क) भारतातील दलित चळवळीची विचारप्रणाली

(ड) सामाजिक चळवळींचे महत्व.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-1005

M.A. (Part I) (Sem. I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper

SO-03 : Political Sociology

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
 - (a) Critically evaluate Gramsci's contribution to Political Sociology.
 - (b) Explain the nature of new social movements.

- 2.** Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
 - (a) Examine the writings of Marx in relation to state.
 - (b) Discuss the definition of authority as put forth by different sociologists.

- 3.** Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
 - (a) Discuss the issues of citizenship in the context of globalization in India.
 - (b) Discuss the relationship between gender and politics in India.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following in **250** words : [10]

- (a) Analyze Foucault's writings on knowledge and power.
- (b) Discuss the complexity of caste issue in Indian Politics.

5. Write short notes on any *two* in **100** words each : [10]

- (a) Althusser's concept of ideological state apparatus
- (b) Sociological definition of Politics
- (c) Pluralist approach to the state
- (d) Social exclusion

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) राजकीय समाजशास्त्राला ग्रामशी यांच्या योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ब) नवीन सामाजिक चळवळींचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (अ) राज्यसंस्थेविषयी मार्क्स यांच्या लिखणाचे परीक्षण करा.
- (ब) विविध समाजशास्त्रज्ञांनी अधिकार या संकल्पनेच्या केलेल्या व्याख्यांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) भारतातील जागतिकीकरणाच्या संदर्भात नागरिकत्वाच्या प्रश्नांची चर्चा करा.
- (ब) भारतामध्ये लिंगभाव आणि राजकारण यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) फुको यांच्या ज्ञान आणि सत्ता यावरील लिखाणाचे परीक्षण करा.
- (ब) भारतीय राजकारणातील जातप्रश्नाच्या गुंतागुंतीची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
- (अ) अल्थुसर यांची विचारसरणीबद्ध राज्य यंत्रणेची संकल्पना
- (ब) राजकारणाची समाजशास्त्रीय व्याख्या
- (क) राज्याचा बहुविधतावादी दृष्टीकोन
- (ड) सामाजिक वर्जितता.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-1006

M.A. (Part I) (Sem. I) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

Optional Paper

(SO-04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Examine the impact of Satyashodhak Movement in colonial Maharashtra.
 - (b) Discuss various social development indicators of Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain issues taken up by Non-Brahmin Movement in colonial Maharashtra.
 - (b) Discuss contribution of Samyukta Maharashtra Movement in the formation of Maharashtra State.

P.T.O.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (a) Examine idea of Nationalism by Shiv Sena.
- (b) Explain Women's questions discussed in 19th century Maharashtra.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (a) Discuss the development of OBC politics in Maharashtra
- (b) Explain in brief the debate over 'Vedokta Right Discourse' in Kolhapur State.
5. Write any *two* short notes on the following within **100** words each : [10]
- (a) Sex Ratio
- (b) Widow Remarriage
- (c) Cultural ethos of Girangaon
- (d) Ambedkarite Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
- (अ) वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील सत्यशोधक चळवळीच्या परिणामाचे परीक्षण करा.
- (ब) महाराष्ट्राच्या सामाजिक विकासाच्या विविध निर्देशकांवर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
(अ) वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील अब्राम्हणी चळवळीने उचललेल्या प्रश्नांना स्पष्ट करा.
(ब) महाराष्ट्र राज्य निर्मितीमध्ये संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीच्या योगदानावर चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
(अ) शिवसेनेच्या 'राष्ट्रवाद' कल्पनेचे परीक्षण करा.
(ब) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रात चर्चिलेल्या स्त्री प्रश्नांना स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
(अ) महाराष्ट्रातील ओ.बी.सी. राजकारणाच्या विकासावर चर्चा करा.
(ब) कोल्हापूरमधील 'वेदोक्त हक्कांविषयी' वरील वादविवाद थोडक्यात स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) लिंगगुणोत्तर
(ब) विधवा पुनर्विवाह
(क) गिरणगावचे सांस्कृतिक वातावरण
(ड) आंबेडकरी चळवळ

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-2001

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SC-03 : Introduction to Sociological Theories)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss Levi-Strauss' perspective on structuralism.
 - (b) Discuss 'Radcliffe Brown's contribution to structuralism.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss Robert Merton's critique on functionalism.
 - (b) Discuss positivistic assumptions in Parson's functional analysis.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss C.W. Mills' contribution to conflict theory.
 - (b) Discuss Dahrendorf's views on power and authority.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Critically evaluate Alfred Schutz's perspective on phenomenology in the context of objective reality' and 'subjective reality'.
 - (b) Discuss Garfinkel's perspective on ethnomethodology.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Neo-functionalism
- (b) Middle range theory
- (c) Berger's concept of subjective reality
- (d) Tenets of conflict theory.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) लेवी-स्ट्रोस यांच्या संरचनावादावरील परीप्रेक्षाची चर्चा करा.
- (ब) संरचनावादावरील रेडक्लिफ ब्राऊन यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) रॉबर्ट मर्टन यांच्या प्रकार्यवादावरील टीकेची चर्चा करा.
- (ब) पार्सन्स यांच्या प्रकार्यवादी विश्लेषणातील प्रत्यक्षवादी गृहीततत्वांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) सी.डब्ल्यू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाची चर्चा करा.
- (ब) अधिकार आणि सत्ता याविषयी डे-हेनडार्फ यांच्या विचारांवर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) 'वस्तुनिष्ठ वास्तवता' आणि 'व्यक्तिनिष्ठ वास्तवता' या संदर्भात आल्फ्रेड शूटझ यांच्या प्रघटनाशास्त्र परीप्रेक्षाचे परीक्षण करा.
- (ब) गारफिंकल यांच्या लोकपद्धतीशास्त्र परीप्रेक्षावर चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) नवप्रकार्यवाद
- (ब) मध्यमस्तरीय सिद्धांत
- (क) बर्जर यांची व्यक्तिनिष्ठ वास्तवाची संकल्पना
- (ड) संघर्ष सिद्धांतातील तत्वे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-2002

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SC-04 : Methodology of Social Research)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) State the meaning and characteristics of objectivity in research.
Why positivists insist objectivity in sociological research ?
 - (2) What are the ethics in social research ?

- 2.** Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine the critical views of Phenomenology on Positivism.
 - (2) Discuss Habermas's critical views on positivism.

- 3.** Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss Content Analysis as a strategy of quantitative research.
 - (2) State the meaning and characteristics of structured interview.

- 4.** Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) State the characteristics of Participatory Action Research.
 - (2) Discuss Ethnography as a strategy of qualitative research.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within 100 words each : [10]

- (1) Impact of post-modernism on positivism
- (2) Vienna Circle's Positivism
- (3) Limitations of Quantitative methodology
- (4) Triangulation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) संशोधनातील वस्तुनिष्ठतेचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये सांगा. सामाजिक संशोधनात प्रत्यक्षवादी वस्तुनिष्ठतेचा आग्रह का धरतात?
(ब) संशोधनातील नितीतत्वे कोणती?
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्रघटनशास्त्राच्या प्रत्यक्षवादावरील टीकात्मक विचारांचे परीक्षण करा.
(ब) हाबरमास यांच्या प्रत्यक्षवादावरील टीकात्मक विचारांची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) संख्यात्मक अभ्यासपद्धतीचे एक तंत्र म्हणून आशय विश्लेषण पद्धतीची चर्चा करा.
(ब) संरचित मुलाखतीचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) सहभागी कृती संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) गुणात्मक अभ्यासपद्धतीचे एक तंत्र म्हणून लोकअभ्यास पद्धतीची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्रत्यक्षवादावरील उत्तर-आधुनिकतेचा परिणाम
(ब) व्हिएन्ना सर्कलचा प्रत्यक्षवाद
(क) संख्यात्मक अभ्यासपद्धतीच्या मर्यादा
(ड) त्रिकोणीकरण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-2003

M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-05 : Sociology of Education)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss Gramsci's contribution to Sociology of education.
 - (2) Elucidate Ivan Illich's views on Philosophy of education.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine the impact of neo-liberal policies on education in India.
 - (2) Explain Gandhi's relevance to education in India.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Describe the importance of alternative education programs in India.
 - (2) Discuss issues of poverty with reference to education in India.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss J. Dewey's contribution to Philosophy of education.
 - (2) Examine Bourdieu's concept of habitus and its relevance to Sociology of education.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* the following within **100** words each : [10]

- (1) Development of Sociology of education
- (2) Idea of de-schooling
- (3) Gender and education
- (4) Colonial education.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) ग्रामातील शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील योगदानावर चर्चा करा.

(ब) शिक्षणाच्या तत्त्वज्ञानावरील इव्हान इलीच यांचे विचार विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) भारतातील शिक्षणावर नव-उदारमतवादी धोरणांच्या परिणामांचे परीक्षण करा.

(ब) भारतातील शिक्षणामध्ये गांधींच्या विचारांचे महत्त्व विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) भारतातील पर्यायी शिक्षण कार्यक्रमाच्या महत्त्वाचे वर्णन करा.

(ब) भारतातील शिक्षणासंदर्भात गरिबीच्या प्रश्नावर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जे. डेवीच्या योगदानावर चर्चा करा.
(ब) बोदर्युची हॅबिटस संकल्पना व तिचे शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील महत्वाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) शिक्षणाचे समाजशास्त्राचा विकास
(ब) निर्विद्यालयीकरण (de-schooling) संकल्पना
(क) लिंगभाव आणि शिक्षण
(ड) वासाहतिक शिक्षण

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-2004

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-06 : Sociology of Media)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine the relationship between media and modernity.
 - (2) Discuss the method of semiotic analysis to study the text.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss any *two* methods used in audience research.
 - (2) Critically examine the growth of satellite television.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain in brief how the content of Indian politics has changed after Ramayan serial.
 - (2) Elaborate the need of State regulation on media.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the recasting of gender in Bollywood cinema of post 1990s.
 - (2) Describe the portrayal of terrorism in transnational cinema.

P.T.O.

5. Write any *two* short notes on the following within **100** words each : [10]

- (1) Growth of regional cinema
- (2) Concept of alternate media
- (3) Importance of ideology in media
- (4) Digital divide.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्रसारमाध्यमे आणि आधुनिकता यामधील संबंधाचे परीक्षण करा.
(ब) संहितेचा अभ्यास करण्यामधील चिन्हमीमांसाशास्त्रीय विश्लेषण पद्धतीवर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) प्रेक्षकवर्गाच्या अभ्यासातील कोणत्याही **दोन** पद्धतींवर चर्चा करा.
(ब) उपग्रहीय दूरचित्रवाणीच्या विकासाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) रामायण या धारावाहिकेनंतर भारतीय राजकारणाचा आशय कसा बदलला हे थोडक्यात स्पष्ट करा.
(ब) प्रसारमाध्यमांवरील राज्यसंस्थेच्या नियंत्रणाची गरज विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) 1990 नंतरच्या बॉलीवुड चित्रपटांमधून लिंगभावाची पुनर्घडण कशी झाली यावर चर्चा करा.
- (ब) राष्ट्रातील चित्रपटांमधून दहशतवादाचे चित्रण कसे होते याचे वर्णन करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) प्रादेशिक चित्रपटाचा विकास
- (ब) पर्यायी प्रसारमाध्यमाची संकल्पना
- (क) प्रसारमाध्यमा मधील विचारप्रणालीचे महत्व
- (ड) डिजिटल भेद.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-2005

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-07 : Health and Society)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the social causes of sickness.
 - (2) Examine the impact of Globalization on Health Sector.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine issues related to Rural Health in India.
 - (2) Elucidate concepts of disease and social epidemiology.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain interactionist approach to health.
 - (2) Discuss the causes and consequences of addiction.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the concepts of Health and Medicine.
 - (2) Discuss reproductive Health from gender perspective.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* the following in **100** words each : [10]

- (1) Functional approach to Health
- (2) Concept of illness
- (3) National Health Policy
- (4) Health Insurance.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(अ) आजारपणाच्या सामाजिक कारणाची चर्चा करा.

(ब) आरोग्य क्षेत्रावरील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(अ) भारतातील ग्रामीण आरोग्य विषयक प्रश्नांचे परीक्षण करा.

(ब) रोग आणि रोगनिदानशास्त्र संकल्पना विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(अ) आरोग्याचा आंतरक्रियात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

(ब) व्यसनाधीनतेची कारणे व परिणामांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) आरोग्य आणि औषध या संकल्पना स्पष्ट करा.
(ब) लिंगभाव दृष्टिकोनातून पुनरुत्पादन आरोग्याची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** टिपा प्रत्येकी **100** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) आरोग्याचा कार्यवादी दृष्टिकोन
(ब) आजारपणाची संकल्पना
(क) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण
(ड) आरोग्य विमा.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-2006

**M.A. (Part-I) (II Sem.) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY**

(Optional Paper)

**(SO 08 : Sociology of Labour
(2013 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the nature of labour movement and elaborate the challenges of Indian labour movements.
 - (2) Discuss the issues of labour in knowledge industry.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the Fordism and post-Fordism work organization.
 - (2) Explain the impact of neoliberal policy on organized sector.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Elaborate the nature of changing concept of labour and work.
 - (2) Evaluate the classification of Indian labour based on caste, tribes and gender.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Elaborate various types of migration.
 - (2) Elaborate the contribution of Self Employed Women's Association (SEWA) for Unorganized Sector.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words : [10]

- (1) Human trafficking
- (2) Causes of unemployment in unorganized sector
- (3) Composition of organized labour
- (4) Feminization of Work.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) भारतातील कामगार चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा व भारतातील कामगारांचे चळवळीसमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.
 - (2) माहिती उद्योगातील (IT) कामगारांच्या प्रश्नांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) फोर्डवाद व फोर्डोत्तरवादी कार्यसंघटनांविषयी चर्चा करा.
 - (2) भारतातील नवउदारमतवादी धोरणांचा औपचारिक क्षेत्रावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) बदलत्या श्रम व काम या संकल्पनांचे स्वरूप विशद करा.
 - (2) भारतातील कामगारांचे जात, जमात, व लिंगभाव यांच्या आधारे वर्गीकरणाचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) स्थलांतराचे विविध प्रकार विशद करा.
 - (2) असंघटीत क्षेत्रासाठी सेवा संस्थेचे योगदान विशद करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) मानवी व्यापार
 - (2) असंघटीत क्षेत्रातील बेरोजगारीची कारणे
 - (3) संघटीत क्षेत्रातील श्रमिकांची रचना
 - (4) श्रमाचे स्त्रीकरण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-3001

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SO-05 : Application of Research Skills)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) How to formulate research problem in social research ? Discuss.
 - (2) Define research design. Discuss the main issues of designing social research.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the probability and non-probability types of sampling.
 - (2) Distinguish structured and unstructured questionnaires.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) State the types of presenting data in graphical form.
 - (2) Discuss different steps in analyzing qualitative data.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Elaborate the steps involved in writing research report.
 - (2) How to write Bibliography ? State the relevance of writing bibliography.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* the following within **100** words each : [10]

- (1) Relevance of reviewing the literature
- (2) Definition and types of variable
- (3) Relevance of standard deviation
- (4) Interpretation of data.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
(अ) सामाजिक संशोधनात संशोधन-विषयाचे सूत्रीकरण कसे केले जाते? चर्चा करा.
(ब) संशोधन आराखड्याची व्याख्या करा. सामाजिक संशोधन आराखड्यातील प्रमुख मुद्द्यांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) नमुना निवडीच्या संभाव्यता व असंभाव्यता प्रकारांची चर्चा करा.
(ब) संरचित व अ-संरचित प्रश्नावलीतील भेद स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
(अ) तथ्यांच्या आलेखयुक्त सादरीकरणातील प्रकार स्पष्ट करा.
(ब) गुणात्मक तथ्यांच्या विश्लेषणातील विविध अवस्थांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) संशोधनाच्या अहवाल लेखनातील अवस्था/टप्पे विशद करा.
(ब) संदर्भ सूची कशी लिहिली जाते? संदर्भ सूचीच्या लिखाणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) संदर्भ साहित्याच्या आढाव्याचे महत्त्व
(ब) चलांची व्याख्या व प्रकार
(क) प्रमाण विचलनाचे महत्त्व
(ड) तथ्यांचे निर्वचन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-3002

M.A. (III-Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SC 06 : Sociology of Development)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Review the changing concept of development from economic growth to social and human development.
 - (2) State the meaning of modernization. Explain Daniel Learner's contribution to modernization theory.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine Paul Baran's contribution to dependency theory.
 - (2) Elucidate the importance of sustainable development in the context of increasing environmental challenges.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Describe Schumacher's alternate approach to development with reference to 'Small is Beautiful'.
 - (2) Comment on the role of NGOs in dealing with the crises of development.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (1) Elaborate the neo-liberal perspective of development.
 - (2) Discuss Arturo Escobar's views on deconstructing development.
5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (1) Eco-feminism
 - (2) Mahatma Gandhi's concept of Sarvodaya
 - (3) Gender Development Index
 - (4) Issues of post-developmentalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (1) आर्थिक वाढ ते सामाजिक व मानवी विकासापर्यंत विकासाच्या बदलत्या संकल्पनेचा आढावा घ्या.
 - (2) आधुनिकीकरणाचा अर्थ सांगा. आधुनिकीकरणाच्या सिद्धांतातील डॅनियल लर्नर यांचे योगदान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (1) अवलंबित्वाच्या सिद्धांतातील पॉल बरान यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
 - (2) वाढत्या पर्यावरणीय आव्हानांच्या संदर्भात शाश्वत विकासाचे महत्व विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) 'स्मॉल इज ब्युटीफुल' च्या अनुषंगाने शूमाखर यांच्या पर्यायी विकासासंबंधी विचारांचे वर्णन करा.
- (2) विकासप्रक्रियेतील आव्हानांना सामोरे जाण्यातील बिगर-शासकीय संस्थांच्या भूमिकेवर टिप्पणी करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) विकासाचा नव-उदारमतवादी दृष्टिकोन विशद करा.
- (2) विकासाच्या प्रारूपाच्या निर्घडणीतील अर्तुरो एस्कोबार यांच्या विचारांची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) पर्यावरणीय स्त्रीवाद
- (2) महात्मा गांधींची सर्वोदयाची संकल्पना
- (3) लिंगभाव विकास निर्देशांक
- (4) विकासोत्तरवादातील मुद्दे.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-3003

M.A. (III-Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SC 09 : Sociology of Gender)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss main tenets of Marxist and socialist feminism.
 - (2) Examine the inter-linkages between caste and gender.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain how women are affected by the sexual division of labour.
 - (2) Evaluate women's movement in post 1970s with special reference to political participation.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss various issues addressed by the women's movement.
 - (2) Comment on the role of State policies to promote girl's education.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Examine how gender acts as the structural link between marriage and kinship.
 - (2) Examine the significance of emergence of women's studies.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* the following within **100** words each : [10]

- (1) Sex and gender
- (2) Post-modernist feminism
- (3) Subject choices and gender
- (4) A note on honour killing.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) समाजवादी आणि मार्क्सवादी स्त्रीवादाच्या मुख्य तत्वांची चर्चा करा.
- (2) जात आणि लिंगभाव यांच्यातील सहसंबंधाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) लिंगाधिष्ठित श्रमविभाजनाचा स्त्रियांवर कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.
- (2) राजकीय सहभागाच्या संदर्भाने 1970नंतरच्या कालखंडातील स्त्री चळवळीचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) स्त्रीचळवळीने घेतलेल्या विविध मुद्द्यांची चर्चा करा.
- (2) मुलींच्या शिक्षणाचा प्रसार करण्यामधील शासकीय धोरणांच्या भूमिकेवर टिप्पणी करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) विवाह आणि आप्तसंबंधातील एक संरचनात्मक दुवा म्हणून लिंगभाव कशी भूमिका पार पाडते त्याचे परीक्षण करा.
- (2) स्त्री अध्ययनाच्या उदयाच्या महत्वाचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) लिंग आणि लिंगभाव
- (2) उत्तर-आधुनिकतावादी स्त्रीवाद
- (3) विषय निवड आणि लिंगभाव
- (4) कुटुंबाच्या इभ्रतीसाठी होणाऱ्या हत्यांवर टीप (honour killing).

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-3004

M.A. (III-Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Elaborate post-disaster management of earthquake.
 - (2) Elaborate the sociological perspective of disaster management.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Elaborate the consequences of nuclear disaster.
 - (2) Explain the need of disaster management programme in India.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the type of wars and elaborate its consequences.
 - (2) Explain the nature of disaster and discuss the characteristics of natural disaster.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the post-disaster management of India.
 - (2) Define epidemic. Discuss various types of epidemics.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* the following within **100** words each : [10]

- (1) Consequences of flood
- (2) The role of civil society in disaster management
- (3) Industrial accident
- (4) Post-famine disaster management.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) भूकंपानंतरच्या आपत्ती व्यवस्थापनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) आपत्ती व्यवस्थापनाचा समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) आण्विक आपत्तीचे दुष्परिणाम विशद करा.
- (2) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन कार्यक्रमांची गरज स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) युद्धाचे प्रकार स्पष्ट करून युद्धाचे परिणाम विशद करा.
- (2) आपत्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा व नैसर्गिक आपत्तीच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) भारतातील आपत्ती नंतरचे आपत्ती व्यवस्थापन धोरण स्पष्ट करा.
- (2) साथीच्या रोगांची व्याख्या करा व साथीच्या रोगांचे प्रकार स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) महापुराचे दुष्परिणाम
- (2) आपत्ती व्यवस्थापनातील नागरी समाजाची भूमिका
- (3) औद्योगिक अपघात
- (4) दुष्काळानंतरचे आपत्ती व्यवस्थापन.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-3005

M.A. (III Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-11 : Environment and Society)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the importance of the study of ecology and society.
 - (2) Discuss the concepts of social ecology and sustainable development in detail.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Describe the various forest policies made by the colonial rule.
 - (2) Discuss SEZ and its implications for the environment.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Discuss the problems of Radioactive pollution on environment.
 - (2) Explain global warming as an environmental problem.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Critically examine environmental movements in India.
 - (2) State the historical background of environmentalism with special reference to Rio 1992.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (1) Ecofeminism
- (2) Unequal distribution of water
- (3) Air Pollution
- (4) Brundtland Report.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) परिसरशास्त्र आणि समाज यांच्या अभ्यासाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) सामाजिक परिसरशास्त्र आणि शाश्वत विकास या संकल्पनांचे सविस्तर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) वसाहतकालीन राज्याने तयार केलेल्या विविध वन धोरणांचे वर्णन करा.
- (2) विशेष आर्थिक क्षेत्र आणि त्याचे पर्यावरणावर होणारे परिणामांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (1) किरणोत्सर्जित प्रदूषणाचे पर्यावरणावर होणारा परिणामांची चर्चा करा.
- (2) एक पर्यावरणीय समस्या म्हणून जागतिक तापमानवाढीची समस्या स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) भारतातील पर्यावरण चळवळीचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
 - (2) 1992च्या रिओ परिषदेच्या संदर्भ देऊन पर्यावरणवादाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) पर्यावरणीय स्त्रीवाद
 - (2) पाण्याच्या विषम वितरण
 - (3) हवा प्रदुषण
 - (4) बर्टलँड अहवाल.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-3006

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-12 : Urban Sociology)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the development of urban sociology in India.
 - (2) Critically evaluate Castell's contemporary theory in urban sociology.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the role of Non-Governmental Organizations in urban governance.
 - (2) Discuss urban environment in the context of urban transport, water and air pollution.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the issues of Caste and Gender Inequalities in the context of urbanization in India.
 - (2) Discuss the role of State and Planning agencies in urban governance.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (1) Explain the Rural-Urban fringe.
 - (2) Discuss problem of migration in cities.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following within **100** words : [10]

- (1) Satellite cities
- (2) Urbanism
- (3) Global City
- (4) Noise Pollution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) भारतातील नागरी समाजशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.
 - (2) नागरी समाजशास्त्रातील कॅस्टलच्या समकालीन सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) नागरी प्रशासनामध्ये बिंगर शासकीय संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
 - (2) नागरी वाहतूक, पाणी आणि वायू प्रदूषणाच्या संदर्भात नागरी पर्यावरणाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (1) भारतातील नागरीकरणाच्या संदर्भात जात आणि लिंगभाव विषमता स्पष्ट करा.
 - (2) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य आणि नियोजन संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (1) ग्रामीण-शहरी सीमा स्पष्ट करा.
 - (2) शहरांमधील स्थलांतराच्या समस्येची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
- (1) उपग्रह शहरे
 - (2) नागरवाद
 - (3) वैश्विक शहर
 - (4) ध्वनी प्रदूषण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-4001

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SC-07 : Sociology of Globalization)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(a) State the socio-cultural dimensions of Globalization.

(b) State the characteristics of Globalization.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(a) Discuss Wallerstein's theory of Globalization as World Social System.

(b) Differentiate Imperialism and Colonialism. How is globalization close to Neo-Imperialism ?

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(a) Discuss the migration concerns of Globalization.

(b) How did Bretton Woods system shape the globalization process ?

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(a) Discuss the role of Civil Society in Globalization.

(b) Emerging inequalities is a challenge passed by Globalization.

Discuss.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Development
- (b) Historical context of Globalization
- (c) Globalization and Diaspora.
- (d) World is Flat.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (a) जागतिकीकरणाच्या सामाजिक-सांस्कृतिक बाजू स्पष्ट करा.
- (b) जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (a) जागतिक भांडवलशाही व्यवस्था म्हणून जागतिकीकरणाचा वॉलरस्टीन यांच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- (b) साम्राज्यवाद आणि वसाहतवाद यांच्यातील भेद स्पष्ट करा. जागतिकीकरण नवसाम्राज्यवादाशी कसे जवळचे आहे?

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (a) जागतिकीकरणाच्या स्थलांतरविषयक संदर्भाची चर्चा करा.
- (b) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेला ब्रेटन वूड्स धोरण/व्यवस्थेने कसा आकार दिला?

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (a) जागतिकीकरणातील नागरी समाजाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (b) वाढती/उभरती विषमता हे जागतिकीकरणाने निर्माण केलेले आव्हान आहे? चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [10]
- (a) विकास
- (b) जागतिकीकरणांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
- (c) जागतिकीकरण आणि परदेशस्थ भारतीय
- (d) सपाट जग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-4002

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(SC-08 : Contemporary Social Theories)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss C. Wright Mill's views on critique of positivism.
 - (b) Explain Gidden's theory of Structuration.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Elucidate the contribution of Frankfurt School to Neo-Marxism.
 - (b) Explain Lyotard's views about Post-modernism.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss Foucault's contribution towards Post-structuralism.
 - (b) Explain Althusser's theory of ideology.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain current crisis of Sociology.
 - (b) Explain Derrida's concept of Deconstruction.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Consumer Society (Bourdillard)
- (b) Hegemony (Gramsci)
- (c) Bourdieu's concept of Habitus and Field
- (d) Characteristics of Post-modernism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) सी. राईट मिल्स यांचे प्रत्यक्षवादाच्या टीकेवरील विचार स्पष्ट करा.
- (ब) गिडन्स यांचा संरचनाकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाचे नव-मार्क्सवादाला असलेले योगदान विशद करा.
- (ब) लिओतार यांचे उत्तर-आधुनिकतावादाविषयीचे विचार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (अ) फूको यांच्या उत्तर-संरचनावादाला असलेल्या योगदानावर चर्चा करा.
- (ब) अल्थुझर यांचा विचारप्रणालीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) समाजशास्त्रातील सद्यस्थितीतील अरिष्टे स्पष्ट करा.
(ब) डेरिडा यांची विरचना (Deconstruction) ही संकल्पना स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) उपभोक्ता समाज (बोर्डीलार्ड)
(ब) अधिसत्ता (ग्रामसी)
(क) बोदर्यु यांची सवयी आणि क्षेत्र ही संकल्पना
(ड) उत्तर-आधुनिकतावादाची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-4003

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-13 : Sociology of Social Work)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]
 - (a) Explain historical significance of social work in India.
 - (b) Discuss the nature of correctional work in India.

2. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]
 - (a) Assess the community organization method of social work.
 - (b) Examine the role of 'Corporate Social Responsibility' in the context of social work.

3. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]
 - (a) Examine social work in the field of families in India.
 - (b) Elucidate concept of social exclusion.

4. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]
 - (a) Discuss 'Human Rights' concept in social work.
 - (b) Examine principal tenets of development approach to social work.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (a) Social case work method
 - (b) Concept of 'Advocacy'
 - (c) Empowerment approach
 - (d) Relevance of social work in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) भारतातील सामाजिक कार्यांचे ऐतिहासिक महत्व स्पष्ट करा.
 - (ब) भारतातील सुधारणा कार्यांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) सामाजिक कार्यांच्या समुदाय संघटन पद्धतीचे मूल्यमापन करा.
 - (ब) सामाजिक कार्यांच्या संदर्भात 'कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी' च्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
 - (अ) भारतातील कौटुंबिक क्षेत्रातील सामाजिक कार्यांचे परीक्षण करा.
 - (ब) सामाजिक वर्जिततेची संकल्पना विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
(अ) सामाजिक कार्यातील 'मानवी हक्क' संकल्पनेची चर्चा करा.
(ब) समाज कार्याच्या विकास दृष्टीकोनाच्या प्रमुख तत्वांचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा : [10]
(अ) सामाजिक व्यष्टी कार्यपद्धती
(ब) 'जनवकालत' (Advocacy) संकल्पना
(क) सक्षमीकरण दृष्टीकोन
(ड) भारतातील सामाजिक कार्याचे महत्व.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-4004

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(SO 14 : Human Rights and Social Justice)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain the meaning and characteristics of Social Justice.
 - (b) Describe Human Rights from Third World perspective.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain the issues of Social Justice with reference to Dalits in India.
 - (b) Elucidate Children's Rights in India.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain the importance of Right to Information.
 - (b) Discuss the relevance and application of Human Rights in globalized society.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss the different types of human rights movements.
 - (b) Examine the constitutional rights with special reference to minorities.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Right to Education
- (b) Any *two* forms of Human Rights
- (c) Civil Society Organization
- (d) Globalization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) सामाजिक न्यायाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(ब) तिसऱ्या जगातील देशांच्या दृष्टिकोनातून मानवी हक्कांचे वर्णन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) भारतातील दलितांच्या संदर्भातील सामाजिक न्यायाचे प्रश्न स्पष्ट करा.

(ब) भारतातील बालकांचे अधिकार विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

(अ) माहिती अधिकाराचे महत्व स्पष्ट करा.

(ब) वैश्विक समाजामध्ये मानवी हक्काचे महत्व आणि अंमलबजावणी ची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) मानवी हक्क चळवळींच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
(ब) अल्पसंख्याकांच्या संदर्भातील घटनात्मक अधिकारांचे परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
(अ) शिक्षणाचा अधिकार
(ब) मानवी हक्काचे कोणतेही दोन प्रकार
(क) नागरी समाज संघटना
(ड) जागतिकीकरण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5407]-4005

**M.A. (Part-I) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018
SOCIOLOGY**

(SO-15 : Ethnicity in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Elaborate on the structural-functional perspective on ethnicity.
 - (b) Examine the concept of Pluralism.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Evaluate the crisis of Secularism in India.
 - (b) Critically evaluate the problem of nation building with special reference to Jharkhand movement.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Examine the significance of many voices in India as a challenge to the hegemonic discourse of nationalism.
 - (b) Discuss the representation of various groups in television serials.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Examine the critical issues in the emergence of nationalism in west.
 - (b) State the relationship between caste and ethnicity.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Meaning of ethnicity
- (b) Concept of multiculturalism
- (c) Language problem in India
- (d) Meaning of ethnic resurgence with examples.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) वांशिकतेवरील संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टीकोन विशद करा.
 - (ब) बहुविविधता या संकल्पनेचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेच्या समस्येचे मूल्यमापन करा.
 - (ब) झारखंड चळवळीचा विशेष संदर्भ घेवून राष्ट्रबांधणीच्या समस्येचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) राष्ट्रवादाच्या प्रमुख प्रवाही चर्चा विश्वाला आव्हान देणाऱ्या भारतातील विविध आवाजांच्या महत्वाचे परीक्षण करा.
 - (ब) दूरदर्शन मालिकांमधील विविध गटांच्या प्रातिनिधिक सादरीकरणावर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) पाश्चिमात्य देशांमधील राष्ट्रवादाच्या उदयातील प्रमुख मुद्द्यांचे परीक्षण करा.
(ब) जात आणि वांशिकता यामधील परस्परसंबंध सांगा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
(अ) वांशिकतेचा अर्थ
(ब) बहुसांस्कृतिकतावादाची संकल्पना
(क) भारतातील भाषिक समस्या
(ड) वांशिक उठावाचा उदाहरणांसह अर्थ.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5407]-4006

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-16 : Sociology of Crime)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Explain the concept and characteristics of crime.
 - (b) Describe the Caser Lombroso's Organic deficiency theory of crime.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Discuss characteristics and causes of terrorism in India.
 - (b) Give the meaning of punishment. Explain the types of punishment.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Define white collar crime. Explain features and causes of white collar crime.
 - (b) Discuss the types of Alternative imprisonment.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
 - (a) Describe the crime against women in India.
 - (b) Explain the victiminological perspective.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Demonology
- (b) Cyber Crime
- (c) Rehabilitation of Prisoners
- (d) Significance of Correction.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) गुन्हांची संकल्पना व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - (ब) कैसर लोम्ब्रोसोचा गुन्हाच्या जैविक अपंगत्व सिद्धांताचे विवरण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) भारतातील दहशतवादाची वैशिष्ट्ये आणि कारणांवर चर्चा करा.
 - (ब) शिक्षेचा अर्थ द्या. शिक्षेचे प्रकार स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
 - (अ) पांढरपेशीय गुन्हांची व्याख्या द्या. पांढरपेशीय गुन्हांची वैशिष्ट्ये आणि कारणे स्पष्ट करा.
 - (ब) पर्यायी कारावास प्रकारांवर चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) भारतातील स्त्रियांविरोधी होणाऱ्या गुन्ह्यांची चर्चा करा.
(ब) बळीशास्त्रिय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
(अ) पिशाच्चशास्त्र
(ब) संगणकीय गुन्हा
(क) कैद्यांचे पुनर्वसन
(ड) सुधारणांचे महत्व.